

Tysk bog om ledeblokke - fantastisk geologisk opslagsbog

Anmeldt af Mogens K Hansen, Fynske Fossilsamlere og DAGU, (fra 2003 og anmeldt i DAGU regi i 2003)

Denne suveræne bog, der forbinder istidens blokke med de tilhørende oprindelsessteder i Østersøområdet (tilnærmelsesvist) samt fund ved lokale kyster og landområder. Et område der geografisk dækker Finland i nord, de baltiske lande i øst, det nordlige og centrale Tyskland i syd og Holland i vest.

Bogens primære indsamlingsområde er Mecklenburg-Vorpommern, men fundmæssigt for istidernes bloktyper er der ingen signifikant afvigelse fra danske fund.

Dansk geologi er pænt repræsenteret gennem hele bogen både mht. geologiske perioder, formationer samt geologisk historie og litteratur. Også DAGU (Dansk Amatør-Geologisk Union) omtales 2 gange som bindeled for amatørgeologisk indsamling.

Generel indføring

Bogen er opdelt i 10 kapitler, der hver især indeholder fine og brugbare data samt løbende henviser til relevant faglitteratur. De første 6 kapitler (ca. 100 sider) er en generel indføring, der fortæller om ledeblokforskningens (Geschiebe: det, som isen har skubbet foran sig – dvs. sand, grus, blokke og is)) historie, væsentlige personer der har forsket i emnet, aflejningsmateriale i form af bl.a. blokke, som istiderne har skubbet foran sig eller efterladt, istidernes og dannelse af landskabstyper, indsamlingsmuligheder for forskere og samlere (herunder retten og adgang til fund). Norden som samlet område med en geologisk, tektonisk gennemgang af bl.a. det baltiske skjold med særlige forhold for Finland, Sverige og Østersøen samt en beskrivelse af forekommende mineraler, der findes i ledeblokke.

Magmatiske og metamorfe blokke

De næste 2 kapitler (ca. 100 sider) beskriver de magmatiske og metamorfe blokke, og hvorledes disse er dannet. Efterfølgende gennemgås de forskellige krystalline blokke fra deres oprindelsesområder – rapakivi og porfyrer fra det sydlige Finland og Ålandsøerne, porfyrer fra Østersøen og den Botnisk bugt, sort-hvid granit fra Midtsverige,

blokke fra Dalarna, Filipstad granit, krystalline blokke fra Småland, Karlshamn- og Bohuslän-granit, krystalline blokke fra Bornholm, Skånes basalt, Oslo-gravens porfyrer, diabasledblokke samt metamorfe blokke.

Der findes over 200 krystalline ledeblokstyper, hvoraf 20-25 alene udgør ca. 75 % af totalfundene. Hertil skal lægges adskillige varianter. Nye bestemmelsesmetoder er tyndslib af stenene med efterfølgende røntgen-fluorescensanalyser

Ca. 50 bloktyper er gengivet i farver primært som ledeblokfund. Nogle af billederne også i andre kapitler har desværre lidt grøn- eller blåstik. Mange gode diskussioner til de enkelte bloktyper fremføres, idet forskellige forskningsresultater fra de enkelte lande indgår i beskrivelsen.

Sedimentære blokke fra Prækambrium

Næste store kapitel (ca. 250 sider) omhandler sedimentære blokke fra Prækambrium over Kambrium til Pleistocæn. Palæontologi og geologi fremført på bedste måde med udgangspunkt i de forskellige bloktyper som bl.a. sandsten, kalksten, skifre, konglomerater og flint. Hver enkelt geologisk periode gennemgås særskilt med faststående lag (eks. Gotlands Silur), generel geologi, palæogeografi, udbredelse, sedimenttyper og fossiler samt fundhyppighed som ledeblokke. Også her gives fine henvisninger med diskussioner til aktuel faglitteratur. De mange fotos gør tillige bogen velegnet som bestemmelsesatlas med stor overensstemmelse til tilsvarende tilgængelig faglitteratur.

Øvre Kridt og skrivekridtet

Øvre Kridt får en god plads, og skrivekridtet i Danmark behandles særskilt med samme lag fra Rügen. Tertiær med Palæogen og

Neogen følger langt hen ad vejen dansk geologi især til Paleocæn og dets bloktyper. Efterfølgende "fader" flere danske formationer ud eller beskrives kun kort især Eocæn og Oligocæn. Limfjordsområdets moler og cementsten beskrives. Eocæne lerformationer behandles for det nordtyske område, og silkespat (faserkalk) omtales også her. Meget naturligt beskrives oligocæne nordtyske formationer som bl.a. "Sternberger Gestein" med dets oplagte fundmuligheder, mens Gramleret og tilsvarende formationer i Miocæn kun ganske kort omtales.

Mange ældre og nyere palæogeografiske kort følger teksten, og disse er hentet fra forskellige fagbøger eller fra kortudgivelser. Flere af disse kunne være rensset bedre grafisk, så de ville fremstå tydeligere – men til gengæld falder de meget fint ind i den historiske ramme med at fortolke ledeblokforskning og forstå de geologiske processer.

Opsummering og god litteraturliste

Bogens sidste 2 kapitler (ca. 10 sider) omhandler pseudoledeblokke og -fossiler samt nytteværdi og beskyttelse af ledeblokfund i større målestok bl.a. de helt store vandreblokke. Bogens indhold opsummeres, og som i de første af bogens kapitler gennemgås de aktuelle forhold for hhv. Holland, Tyskland og de skandinaviske lande, (hvor også dane-kræordningen omtales).

Derudover indeholder bogen en udsøgt litteratur- og kortliste, omtaler vigtige regionale museer med geologisk materiale og udstillinger (inkl. Danmark som det eneste skandinaviske land) samt forskellige geologiske tavler og et stort oversigtskort.

Kan virkeligt anbefales

En fantastisk bog, der på alle måder er godt disponeret og velskrevet. Den kan læses afsnit for afsnit, eller man kan udvælge et specifikt emne. Bogens typografi og layout virker bedre end interaktive medier, og så glemmer man flere gange under læsningen, at bogen faktisk er skrevet på tysk. En dejlig, tilgængelig bog, og så er der mange sider.

Geologischer Führer für den norddeutschen Geschiebesammler af Werner Schulz, cw Verlagsgruppe, Schwerin 2003 (tysk), 508 sider + kort, Euro 36,00 hos Frank Rudolph Verlag (www.fossilbuch.de). Bogen koster ca. 410,00 dkr. inkl. gebyr og forsendelse. ISBN: 3-933781-31-0